Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori. 2657 So. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave. Telephone Rockwell 4904.

LETO—YEAR XVIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 12. maja (May 12), 1925. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 111

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PROFITARSTVO PREM. BARONOV V PRAVI LUČI

NJIH ZVIJAČNE IZGOVORE PODPIRA NAUZDANO ČASOPISJE

Lakomnost po večjih profitih zagovarjajo z razmerami v Kentuckyju.

Steam Boat Springs, Col. — Premogovniški baroni so nesramno izzvali rudarje. Meninič tebinič so nabili lepake pri rudnikih, da se uvede mezdna lestvica izza leta 1917. Pri tem se sklicujejo, da prihaja veliko premoga iz Kentuckyja v Colorado in da kopljejo premog v neorganiziranih rudnikih veliko ceneje v Kentuckyju kot v Coloradu. Pet in petdeset centov jim plačajo v Kentuckyju od tone. Temu dostavlja nauzdano časopisje, da so vozne cene iz Kentuckyja v državi Kansas in Oklahoma ravnotake visoke kot iz Colorada v omenjeni državi. Ampak to bi ne pomenilo ničesar, ako bi pod tem ne bilo povedano, da je v Kansasu in Oklahomi uvedena ista mezdna lestvica kot v odprtih rudnikih v Kentuckyju.

To pokazuje, kako nauzdano kapitalistično časopisje poizkuša ustvariti v javnosti ugodno sodbo za premogovniške barone.

Nauzdano časopisje pa s tem potvarjanjem resnice o položaju še ni zadovoljno, kajti to časopisje poroča, da so rudarji iz nekaterih rudnikov sami poslali peticijo državni delavski komisiji, da radi sprejmejo znižanje mezde, da bodo le delali.

Vsak razumen človek ve, da takih rudarjev ni, ki bi prosili za znižanje mezde, ampak nauzdanemu časopisju pride vse prav, da zbega javnost in napelje vodo na mlin izkoriščevalcev. Ako se najde res izmed tisoč in tisoč rudarjev par takih kukavic delavskega razreda, tedaj so to kompanijski podrepniki najnižje vrste, ki se ne zavedajo da so ljudje in da imajo ravnotako pravice do življenja kot premogovniški magnati, izjavljajo rudarji.

Fakt je ta, da so premogovniški baroni skoraj tri mesece pustili rudarje doma, preden so prišli na dan, da uvedejo mezdno lestvico izza leta 1917. Na ta način so rudarje in njih družine izstradali.

Ravnotako ni res, da so rudarji brez protesta sprejeli znižanje mezde. Po nekaterih krajih so celo zastavkali, da tako izkažejo svoje zgražanje nad kapitalistično lakomnostjo po večjih dobičkih. Tisočaki in miljoni se stekajo v blagajne premogovniških baronov, kljubtemu pa njih srce hrepeni še po več miljonih in tisočakih. Podobni so nikdar sitim požeruhom, katerih življenski cilj je nagromadevanje premoženja. Naobratno pa rudarji pri težkem delu in za nizko mezdo tvegajo vsak dan, kadar so v rudniku, svoje življenje, da se množe miljoni in tisočaki izkoriščevalcev njih delovne moči.

KOJOT JE KORISTNA ŽIVAL.

Calgary, Alta. — W. H. Fletcher iz Branta, Alta., je pisal provincijalnemu poljedelskemu departmentu, da se naj proglasi ubijanje kojotov za kaznjivo dejanje. V navadi je bilo, da so farmarji ubili vsakega kojota, ki so ga dosegli. Posledica tega ubijanja je bila, da so se zajci tako zaredili, da povzročajo veliko škode na vrtovih in drevju. Po njegovem mnenju so kojoti preje skrbeli, da se zajci niso preveč zaredili.

Kojot je volku podobna žival, ki je veliko manjši od volka in beži, ako vidi človeka.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo deloma oblačno. Solnce izide ob 5:33, zaide ob 7:59.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Profitarstvo baronov premoga je v pravi luči.

Voditelji Ameriške delavske federacije so nekoliko oživeli.

Poteze proti pekovskim delavcem se niso obnesle.

Ameriška vlada je zopet poterjala Francijo za vojna posojila.

Tennesiški profesor se bo zagovarjal pred sodiščem.

Po svetu.

Berlin je mobiliziran proti izgredom, ki jih pričakujejo danes.

Trockij je izjavil, da ruski kmet mora imeti več koncesij.

Francija potrebuje 100,000 mož za kampanjo v Maroku.

Konferenca male entente.

Mehiška katoličanka je hotela ubiti Callesa.

Nova ameriška terjatvena nota v Parizu

Ameriški poslanik Herrick ima nalogo, pritisniti na Francijo glede ureditve vojnih dolgov.

Pariz, 11. maja. — Ameriški poslanik Myron T. Herrick je prejel noto, ki vsebuje navodila za akcijo glede ureditve francoskih vojnih dolgov. Na podlagi navodil — podrobnosti niso znane — je Herrick že prošli teden konferiral s francoskim finančnim ministrom Caillauxom.

Kolikor je znano, je ameriška vlada prijateljsko opomnila Francijo, da je že čas, da pošlje komisijo v Washington, ki naj uredi vse potrebno za odplačevanje štirih milijard dolarjev dolga Združenim državam. Francoska vlada bo morala nekaj storiti. V uradnih krogih se govori, da bo finančni minister Caillaux odredil v novem budgetu, katerega zdaj sestavlja, da se prejemki Dawesovega reparacijskega načrta porabijo za plačevanje vojnih dolgov.

Trockijeva prva izjava po povratku v Moskvo

Pravi, da ni res, da on deluje za buržoazno demokracijo, je pa za velike koncesije kmetom.

Berlin, 11. maja. — Leon Trockij je včeraj v svoji prvi deklaraciji po povratku v Moskvo dejal, da so vsa poročila o njegovem izdajstvu Leninovih načel neresnična. Trockij pravi — kakor javljajo iz Moskve — da je laž, da on namerava izpremeniti Rusijo v buržoazno demokracijo s parlamentarnim sistemom in privatno trgovino.

V svoji izjavi pravi dalje, da morajo sovjeti zavarovati interese kmeta kot malega proizvajalca.

"Glavna naloga danes je, da se naš kmet v teku rekonstrukcije in stopnjevalnem, nebolečem prehodu v socializem posluži takih sredstev, ki so najbolj prikladna njegovi ekonomiji in psihologiji. Kakor vsa naša stranka tako tudi jaz smatram, da je sovjetski sistem z diktaturo proletarijata neovrgljiv pogoj za socialni preporod. Razvoj v celem toku zgodovine potrjuje temeljne principe proletarske revolucije, katere je formuliral Lenin in ki jih praktično izvaja stranka", je rekel Trockij.

Cankovovi krvniki operirajo tudi na Dunaju.

Dunaj, 11. maja. — Umor macedonskega revolucijonarja Todorja Dimitrova, ki je bil zadnji petek zvečer ustreljen v tukajšnjem mestnem gledališču od neke Bolgarke, je bil velik nasprotnik Cankova in njegove teroristične vlade. To je pokazala policijska preiskava. Umor je posledica boja na nož in kroglo med dvema frakcijama macedonske organizacije.

VODJE FEDERACIJE SO MALO OŽIVELI

ZBRALI SO SE V WASHINGTONU NA RAZGOVOR.

Predmet razprave je bil organiziranje neorganiziranih delavcev.

Washington, D. C. — Odkar je umrl Samuel Gompers je bilo pozvanih sto ali nekaj več predsednikov organizacij, pridruženih k Ameriški delavski federaciji v Washington, da se razgovore o stvareh, ki se tičejo federacije. Večinoma so bili voditelji stare šole, ki so večinoma nasprotniki delavske politične organizacije bodisi iz ljubosumnosti, nevednosti ali pa osebnih koristi.

Zborovanje dne 6. marca se je vršilo zaradi oglašanja unijske znamke. Ampak zdaj zborujejo eksekutiva federacije, eksekutiva oddelka stavbinskih delavcev, oddelka kovinskih delavcev, oddelka železniških uslužbencev in oddelka za unijsko znamko. Zboruje pa tudi odbor za Gompersov spomenik. Ko so prišli predsedniki in tajniki eksekutiv v mesto, so bili povabljeni da zborujejo skupaj z eksekutivnim svetom Ameriške delavske federacije. Namen tega zborovanja je, da se razgovore o 40-tedenski kampanji za organiziranje neorganiziranih delavcev, glede kampanje za unijsko znamko in načrtov Gompersovega spomenika.

Eksekutivni svet odobruje nasvet, da se pošljejo skupine govornikov na govorniška potovanja križem dežele. S sabo naj imajo filme, da kažejo uspehe organiziranih delavcev. Kaj takega še ni bilo dozdaj vprizorjene že dvanajst let. Takrat je bilo izvedeno "gibanje delavstva za napredek".

Zborovanje eksekutivnega sveta je pričelo dne 5. maja. James Duncan, član unije granitnih kamnosekov in prvi podpredsednik ob času Gompersa, je še vedno v svetu. On je takoj rezigniral, ko je ni bil izvoljen Gompersovim naslednikom. Njegova rezignacija ni prišla na dnevni red na seji v Miamiju, ampak zdi se, da bo njegov naslednik izvoljen na tej seji.

Peter Brady, zagrizen nasprotnik socialistov, in William English, bivši Gompersov protikomunistični svetovalec, sta bila navzoča na seji takoj prvi dan. Pa tudi Flynn iz Bostona, zastopnik poročevalcev iz Bostona, ni manjkal na seji.

Seja je pričela dne petega maja in zdi se, da so se voditelji stare šole pričeli malo gibati, kajti pritisk privatnih interesov in privilegijev postaja tako velik na strokovne organizacije, da morajo nekaj storisti, ako hočejo obdržati stare pridobitve in pridobiti nekaj novih.

Kdor ni slep, lahko vidi, da so bizniški interesi povsod v ofenzivi. Njih bojni krik ni tako glasan kot po vojni, zato so pa tudi bolj vztrajno na delu za razdor strokovnih organizacij.

TATOVI SO IZPRAZNILI KAVARNO.

Los Angeles, Cal. — Ko je John Mankoff zjutraj prišel v svojo kavarno, je debelo gledal. Bila je prazna. Ponoči so vanjo vlomili tatovi in odnesli vse razen točajske mize. Pozdravljale so ga prazne stene. S tatovi je šlo vse: denar, živežne zaloge, tobak, stoli in mize.

Mednarodna privatna trgovina z orožjem bo odpravljena.

Ženeva, 11. maja. — Splošni odbor mednarodne konference o trgovini z orožjem je sprejel resolucijo, ki se glasi, da se v bodoče prepove mednarodna trgovina z orožjem privatnim osebam. Edino priznane vlade smejo kupovati orožje na tujih trgih.

Mehiška klerikalka hotela ubiti Callesa

23-letna deklina, ki se imenuje "mehiško devico Orleansko", je priznala, da je nameravala ubiti predsednika in "pripeljati Mehiko nazaj v cerkev".

Mexico City, 11. maja. — Maria Luisa Jauregui, 23-letno dekle in fanatična katoličanka, je bila v soboto aretirana in obtožena, da je hotela naslednji dan, to je včeraj, ubiti predsednika Callesa. Njen namen je bil, posetiti Callesa s košarico cvetlic pod pretvezo, da mu izroči rože kot izraz udanosti, ob tej priliki pa je mislila ustreliti Callesa. Aretiranka je priznala nameravani čin.

"Jaz sem mehiška Joan d'Arc, katero je pozvala božja previdnost, da povrne Mehiko v naročje matere cerkve," je rekla. "Namenila sem se ubiti predsednika Callesa zato, da iztrgam iz rok razkolnikov cerkev naše svete gospe Soledad. Nerada to naredim, toda druge poti ni."

Policija poizveduje, če je imela senorita Jauregui kakšne sokrivce. Ona pravi, da je čisto sama v zaroti. Zdravniki imajo nalogo opazovati njeno duševno stanje.

Francija potrebuje veliko armado v Maroku

Potlačenje revolte bo vzelo najmanj 100,000 mož. Francoske čete ne morejo ugnati Rifijancev, ki so udrli v francosko kolonijo.

Pariz, 11. maja. — Mnenje francoskih vojaških krogov je, kot poročajo neuradno, da maršal Lyautey, vojaški governer v francoskem Maroku, potrebuje najmanj 100,000 mož za potlačenje rebelnega gibanja, ki ga vodi Abdel-Krim in za pomirjenje kolonije. Kampanja bo morala trajati več mesecev.

Nove francoske čete, ki odhajajo v Maroko dnevno iz Alžirja in Francije v zadnjih desetih dneh, odkar je Abdel-Krim na čelu svojih Rifijancev invadiral francoski teritorij, so pomnožile Lyauteyevo armado na okrog 70,000 mož. Kljub temu ne morejo Francozi ugnati rebelev. Njihove postojanke ob meji so še vedno oblegane in francoska letala dnevno donašajo obleganim posadkam živež in vodo.

BOJI KRZNARSKIH DELAVCEV V KANADI.

New York, N. Y. — Položaj v krznarski industriji v Montrealu, Can., je tako resen, da namerava organizacija krznarskih delavcev International Fur Workers Union odrediti splošno stavko v tem kanadskem mestu. Pri več tvrdkah so krznarski delavci zastavkali, ker jih silijo, da podpišejo individualno pogodbo s tvrdko. Stavka pri tvrdki Grunier v Torontu še traja. Podjetniška organizacija je izključila to tvrdko, ker je prelomila pogodbo z delavci, ki jo je organizacija podpisala v imenu vseh podjetnikov. Tvrdka zdaj oglaša za stavkokaze v detroitskih listih.

UMORIL JE SVOJO 17-LETNO ŽENO.

Decatur, Ill. — Le Roy Baker, star 31 let, je ustrelil svojo 17-letno ženo, ko je spala. Po izvršenem dejanju je odšel na policijsko postajo in izpovedal, kaj je izvršil. Tam je izjavil, da ga njegova žena že enkrat zapustila in da mu je grozila, da ga zopet zapusti.

$25,000,000 POSOJILA JAPONCEM.

New York, N. Y. — Tokijo si izposodi $25,000,000 v Wall Streetu za rekonstrukcijo mesta. Za posojilo bo jamčila japonska vlada.

PET SITNIH VPRAŠANJ ZA PREDSEDNIKA

ZASTAVIL JIH JE FARMARSKI NARODNI SVET.

Predsednik Coolidge je odgovoril dozdaj samo deloma.

Washington, D. C. — Farmarski narodni svet je zastavil predsedniku Coolidgu pet vprašanj, odkar je glasnik Bele hiše priporočal, da se naj poleti molči in ne razpravlja o vladnih stvareh. Vprašanja so:

"Ali imate v vašem načrtu za znižanje davkov tudi znižanje colninskega davka, ki znese približno $600,000,000, ki ga plačuje priprosto ljudstvo, ki zdaj plača več davka neomejeno, kot vaš zakladniški tajnik ali katera druga izredno bogata oseba?

"Ali mislite, da so tajnik Mellon, senator Butler, sodnik Gary in Wm. Wood od volnega trusta upravičeni do dobrot od sedanjega tarifa za produkte, za katere se interesirajo, dokler ne predlože produkcijske stroške tarifni komisiji na mizi, kot so to storili farmarji in so pripravljeni to še izvršiti?

"Zakaj federalna obrtna komisija ne prične preiskave o društvih za cene in trustu za oddajo električne sile, kot je odredil senat?

"Koliko sto tisoč farmarjev naj še bankrotira s svojimi farmami, preden bo poljedelski položaj postal veličastveno življenjsko vprašanje?

"Ker je bilo potrebno vladno odobrenje za vzpostavitev mesarske sporazumne pogodbe, koliko časa bo obstalo spoštovanje do sodišč, ako se ta sporazumna pogodba suspendira brez priziva na najvišje sodišče v deželi?

Benjamin C. Marsh, ravnatelj Farmarskega narodnega sveta odpotuje na govorniško turo. V prihodnjih štirih mesecih bo govoril v 24. državah. Na teh shodih bo razlagal farmarjem in delavcem, zakaj je moral zastaviti ta vprašanja.

Coolidge je dozdaj tako daleč odgovoril, da nima legalne pravice se umešavati v trustovsko zadevo mesarjev.

Nemčija je plačala 640,010,066 mark

Vsota, izplačana zaveznikom po Dawesovem načrtu, znaša do danes več ko $160,000,000.

Berlin, 11. maja. — Reparacijski generalni agent Gilbert poroča, da plačila Nemčije na podlagi Dawesovega načrta znašajo do danes 640,010,066 zlatih mark (okrog $160,000,000). Zadnji mesec je Nemčija plačala 59,929,019 zlatih mark.

Sto miljonov mark je Nemčija dobila iz železnic, ostala plačila so pa prišla iz Dawesovega reparacijskega posojila, ki je bilo najeto večjidel v Združenih državah.

Od vplačane vsote v aprilu je Francija dobila 33,000,000 zlatih mark, Anglija 20,500,000, Belgija 8,500,000, Italija 3,500,000, Jugoslavija 2,333,000, Rumunija in Japonska po 1,000,000 zlatih mark, Grčija in Portugalska pa ostanek vsote.

Premijer Nove Zelandije umrl.

Auckland, Nova Zelandija, 11. maja. — William M. Massey, predsednik novozelandske vlade, je včeraj umrl. Massey je bil zadnji vojni premijer. Službo je nastopil leta 1912. Bil je velik reakcijonar in zagrizen nasprotnik socialističnega gibanja.

11 ubitih na železniškem križišču v Nemčiji.

Berlin, 11. maja. — Enajst oseb je bilo mrtvih na mestu, ko je vlak Frankfurt-Bazel včeraj sunil motorbus na železniškem križišču v Badenu.

Konferenca male entente

Ninčič, Beneš in Duca so sprejeli nove garancije za ženevski mirovni pakt.

Bukarešta, Rumunija, 11. maja. — Zunanji ministri male entente — Čehoslovakija, Jugoslavija in Rumunija — so na tukajšnji konferenci sprejeli nov protokol garancij, katerega predlože ligi narodov za vključenje v znani ženevski garancijski pakt, katerega je Anglija zavrgla.

Na dnevnem redu konference, ki traja od sobote, so vprašanja sovjetske Rusije, Bolgarije, ogrskih financ in druge stvari.

Poteze proti pekovskim delavcem izjalovile

PEKOVSKI PODJETNIKI SO HOČEŠ NOČEŠ PODPISALI POGODBO.

Precej časa so se obotavljali, končno so pa le vzgriznili v kislo jabolko.

New York, N. Y. — Organizacija židovskih pekovskih delavcev je pokazala, da je kos organizaciji židovskih pekovskih podjetnikov. Vse groženje, ki jih je podpiral advokat Untermyer, zastopnik židovskih pekovskih podjetnikov, organiziranih v Specialty Bakery Owners Assn., na konvenciji te podjetniške organizacije, niso napravile nobenega vtisa na organizirane židovske delavce v International Bakery in Confectionary Workers Union, še manj pa na pogodbo, ki jo je sklenila delavska organizacija s podjetniško. Celo sodnijska prepoved, ki jo je izposlovala United Bakery Union, majhna samostojna organizacija pekovskih delavcev, proti mednarodni organizaciji pekovskih delavcev, ni prinesla nobenega haska podjetnikom.

Skoraj vsi židovski pekovski podjetniki razen par malih izjem so obnovili pogodbo z mednarodno delavsko organizacijo. Vsak podjetnik je moral posebej podpisati pogodbo. Delavci so dobro vedeli, ako organizacija podpiše pogodbo za vse podjetnike, da podjetniki lahko puste podjetniško organizacijo in proglase svojo delavnico za odprto. Tri največje židovske pekovske tvrdke, ki zaposlijo od sto do dve sto delavcev, so skušale doseči sporazum s Continental Baking korporacijo, ki želi postati krušni trust v Združenih državah. Pa tudi te tri tvrdke so morale podpisati pogodbo z delavsko organizacijo. Prav nič ji niso pomagali njeni bogati prijatelji.

Neodvisna organizacija United Bakery Workers je majhna delavska neodvisna organizacija, ki ima državno poslovnico. Ta skupina, ki sebe nazivlje delavska organizacija, se je prizadevala pridobiti naklonjenost podjetnikov na ta način, da je zahtevala samo 8-urni delavnik in pet in petdeset dolarjev minimalne tedenske mezde, medtem ko je mednarodna organizacija pekovskih delavcev zahtevala 7½-urni delavnik in pet in sedemdeset dolarjev tedenske mezde. Neodvisna organizacija se je ponujala, da bo delala vseh šest dni v tednu, medtem ko mednarodna zahtevala, da se delo razdeli, kadar je malo dela, da vsi člani organizacije delajo po tri do štiri dni v tednu.

Na konvenciji, na kateri so židovski pekovski podjetniki izpremenili ime, je Samuel Untermyer tožil, da so se razmere izpremenile, češ, da so bili preje delavci zasužnjeni, zdaj so pa podjetniki zaradi pogodbe, ki jo podpišejo z delavsko organizacijo. Unija pa na ta očitek odgovarja, da organizacija pekovskih podjetnikov ni položila poroštva, da se bo ravnala po pogodbi, ko je to izvršila organizacija pekovskih delavcev.

Agitirajte za "Prosveto"!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZASTOPNIKI BRITSKEGA KAPITALIZMA STOKAJO.

V Britaniji so na krmilu toriji, največji podporniki kapitalističnega gospodarskega sistema.

Ako se sodi gospodarski položaj po stokanju zastopnikov britskega kapitalizma, tedaj je jasno, da mu tudi torijska vlada ni pomagala tako na noge, kot so pričakovali britski kapitalisti.

V najslabšem stanju se nahaja premogovniška industrija. Kapitalizem, v kolikor se nanaša nanjo, je skoraj popolnoma odpovedal.

Rudarji in premogovniški podjetniki so uvedli skupno preiskavo te industrije in rezultat te preiskave je zdaj tak, da je dognano, da ta industrija ne more več plačevati rudarjem take mezde, da se pošteno prehranijo. Podjetniki stokajo, da ne morejo plačati več in da se zanje ne izplača obratovati rudnikov.

Rudarji priznajo, da so uprave rudnikov res tako zavožene, da jih je treba popolnoma reorganizirati. Uprava premogovnikov, kakeršna je zdaj, je predraga reč, kajti premog se producira tudi še v takih starih rudnikih, v katerih se produkcija več ne izplača. Ampak to ni krivda rudarjev, ampak gospodarskega sistema.

Za premogovniško industrijo ni druge odpomoči, da se nacijonalizira. To pomeni, da se odpravi stara in draga uprava in da se zapro vsi premogovniki, v katerih se ne izplača več produkcija premoga. Znižati je treba tudi upravne stroške, med katerimi je precej nepotrebnih, dokler se premogovniki upravljajo kot privatna lastnina.

Na železnicah gospodarski položaj tudi ni zelo ugoden, ako se sodi z vidika, da je Great Western železniški sistem pričel napadati pogodbe z britskimi organizacijami železničarjev, kot je to storila pennsylvanjska železniška družba v letih 1921-22 v Ameriki. Železniška družba se je obrnila direktno na uslužbence, mesto da se pogaja z organizacijami železniških uslužbencev. Železniška družba želi odpraviti osemurni delavnik in osem in štirideset ur dela v tednu. Dalje želi znižati svojim uslužbencem mezdo in število osobja.

Družba izjavlja, da je lani izplačala samo 3-odstotno dividendo in da je morala vzeti ostalih 7½ odstotkov dividende iz rezervnega sklada. Temu dodaja, da tak položaj ne more ostati trajen.

To je že mogoče dobro s kapitalističnega vidika.

Ali kako pridejo delavci do tega, da bodo trpeli, da se tistim ne znižajo dobički, ki ne opravljajo nobenega dela v železniškem obratu? Zahteva teh železniških kapitalistov je krivična. Oni zahtevajo, da železničarji izvrše več dela v krajšem času in za manj mezde. To pomeni, da so ti železniški kapitalisti pri kraju s svojo gospodarsko modrostjo. Vsak tepec lahko pomnoži dohodke industrijskega podjetja, ako delavcem naprta več dela v krajšem času in za manj mezde. To zadene vsak človek, ako tudi nima najmanjših gospodarskih zmožnosti.

Železniški uslužbenci so popolnoma drugega mnenja. Oni zahtevajo, da se mezda v splošnem poviša. Oni ne morajo biti s svojci vred žrtve nesposobnosti ljudi, ki so za njih nezmožnosti dobro plačani. Ako privatni kapitalistični interesi ne morejo več upravljati železnic, ne da bi železniškim uslužbencem naprtali več dela in jih poleg še slabeje plačevali, tedaj na se umaknejo in izroče železnice ljudstvu, da jih obratuje v korist vsega britskega ljudstva.

Železničarji so pripravljeni na žrtve, ampak ne v interesu pesti izredno bogatih oseb, ki ne opravljajo nobenega koristnega dela v interesu britskega ljudstva.

Britsko kapitalistično časopisje ve veliko povedati o gospodarskih nezmožnostih ruskih sovjetov, ne vidi pa gospodarskih nezmožnosti in nesposobnosti britskih železniških kapitalistov.

Za kapitalistično časopisje velja menda tudi pregovor, da vidi rado pezdir v očeh svojega bližnjika, ne vidi pa bruna v svojem lastnem očesu.

JAVNA GOVORNICA

Collinwood, Ohio. — C. kr. avstrijska vlada je vladala z državnim paragrafom 13, v katerem je bilo določeno, da katoliški vladar, ki je naslednik nekdanjih roparjev v Švici, lahko razpusti državno zbornico. Ako njegovi ministri niso dobili potrdila, je lahko on kot dedni vladar razpustil ne samo državno zbornico, temveč tudi imenoval osebe v svoj kabinet, ki so potem vršile državne posle. Kdor se je količkaj zanimal za ustavo razsute Avstrije, je moral pogoditi, da je navaden človek imel samo pravico voliti vaškega župana s svetovalci. Volitve v parlamentarne skupine so bile ljudstvu le pesek v oči, da se ni mogla priprosta masa zavedati, kaj je pravi smoter volitev. In to vse se je vršilo pod rimsko tiaro.

Navzoč sem bil, ko je neki gospod s talarjem in obrito glavo na slemenu dobil vrelo vode na svojo žegnano glavo. Čudna kopelj je bila uprizorjena za božjega namestnika v Črnem vrhu nad Idrijo.

Naš "c. kr." je bil nekje v stari Avstriji naučen kakor dresiramo mlado ščene, da nam skače čez vrvico ali roke. Tako se še sedaj zbirajo elementi razsule Avstrije proti svobodni volji posameznikov. Kajti oglasil se je zopet nekdanji mežnar, ki izgleda v Collinwoodu kakor kameleon, ki spreminja barvo. Le enkrat v svojem življenju je prišel s pravim imenom na dan, in to v skrpuci "Človek in opica".

Danes si prilasti ime osebe, ki ne zna niti pravilno zapisati svojega imena, jutri se mora zopet zabarikadirati kot c. kr. žandar za drugo ime. Toda najnovejša taktika je, da je zlezel pod žensko krilo. Eno žensko krilo se je naveličalo šikaniranja c. kr. žandarmarije in se je poslovilo.

Našemu farovžu hoče vse to zmešati glavo. Pošta prenaša mirovna pogajanja že dalj časa, toda poveljnik v ženski trdnjavi ne dovoli žegnanim parasitom se vmešavati v zadeve svoje trdnjave.

V dopisu iz Collinwooda beremo, kako vesten je naš g. Hribar za svojo stvar. Da, naš cenjeni dopisnik pod ženskim krilom ima novo vest, ki nas jako veseli, ako bo samo osminka resnična. Dobesedno se glasi, "da je župnik vesten in praktičen mojster v gospodarstvu. To nam dokazuje njegovo službovanje v Barbertonu, to nam pričuje njegovo pastirovanje med nami, ko nam je v kratki dobi dveh let plačal skoraj vse dolgove. Iz tega se razvidi, kakšen oderuh je on: (to je Hribar) ali spravlja po vašem mnenju v svojo malho, ali je dober in neumen gospodar za svoje farane."

Pri tem odstavku se moramo malo pomuditi. Župnik je poravnal vse dolgove! Kar nam je do danes znanega, še ni bila nikdar nobena rimsko-katoliška cerkev plačana. Toda vendar enkrat v zgodovini vidimo, da je naša cerkev že izplačala svoj debit škofu, ki jo lastuje. Radi Hribarja povemo odkritosrčno: Pričel je sejati prepir, kakor hitro je prestopil na ameriški kontinent in njegova setev je žela res lepi klas v Clevelandu.

Isto tako je sejal seme prepira na njegovi drugi fari v Barbertonu, O. V spomin si moramo poklicati njegove izrazite besede, ki so bile izgovorjene ravno iz ust, ko so pokopali zemeljske ostanke njegovega strička, kakor se je že imenoval, L. S. Ne bomo se vtikali v solze, katere je točil rev. Hribar na leci. Obregniti se moramo le ob besede, ki jih je ta reverent izgovoril v cerkvi. Povedal je, da je on ločen od slovenske narodnosti popolnoma in da se nikdar več noče vtikati v slovensko javnost. On kot reverent je zadovoljen s svojimi farani in se noče več ločiti od angleških ali irskih katoličanov, tudi če bi dobil "čenč" za kako slovensko faro. — A. P.

PREDAL ZA INFORMACIJE.

Rock Springs, Wyo. — Obrnite se na naslov: A. Bombach, 300 Moore St., Barberton, Ohio, kateri je skladbo skomponiral in založil. Koračnica S. N. P. J. je prirejena samo za godbo. — Pozdrav!

Agitirajte za "Prosveto"!

SLIKE IZ NASELBIN

Lowsville, W. Va. — Že štirinajst mesecev se nahajamo na stavki, o kateri ne vemo, koliko časa bo še trajala. Dozdaj je delavstvo s svojimi družinami prestalo obilo gorja, skoro bi rekel, najhujše, ko je prošla zima. Trava zeleni in poganja prva zelenjad, s katero si marsikateri stavkar s svojo družino uteši glad.

Tukajšnji baroni dobro vedo, kdaj je treba pričeti naval na rudarje. Zato so si bili izbrali dobo ravno pred božičem 1924, ko je razsajala kruta zima. Pometali so iz stanovanj družine, niso se jim smilile žene in otroci, ki so morali iskati zavetja po farmarskih hlevih. Taka je pravica!

Kadar se delavec bori za svoje pravice, ga zaničljivo nazivajo za boljševika in radikalca. Nevem, zakaj ga tako imenujejo. Boljševiki morajo biti pač grozni ljudje, ko z njimi tako nazivajo organizirano delavstvo. Ali vendar se mi vsiljuje misel, da tako strašni ne morejo biti kakor so kruti, zapadnoviržinaški baroni, brezsrčni volkodlaki. Premogarski baroni ne kršijo zakonov, ko podpišejo pogodbo, potem pa jo pomendrajo in prelomijo. Če bi se jim kdo zoperstavil, njim je dovoljeno, da si zberejo oborožено silo, jo založijo s strelivom kakor fevdni gospodje srednjega veka.

Vse to jim je dovoljeno po zakonu, čeprav imamo demokracijo.

Radi stavkokazov že ne morem drugega reči kakor da se mi zdi, da je tu že cela Alabama. Mnogi so še bolj črni kakor oni iz Alabame. Na žalost moram pristaviti, da se med temi najdejo tudi taki, ki pripadajo k S. N. P. J. Ne ozirajo se na pravila. Kaj le misli tak človek. Najbrž sploh nič ne misli, ali pa samo tako kakor je dolgoušec, ki je zarigal, da je vseeno, če po njegovi smrti raste trava ali ne. Nevednež ne ve, da samemu sebi škoduje in tako tudi svojim otrokom. Hoče, da se uniči, kar je bilo tako težko priborjenega v celi vrsti let. Ni jim še bilo dovolj robstva, nazaj ga hočejo, nazaj v senco pušk westviržinskih pretepačev in pobojnikov. Teh je tu dosti, kajti baroni jih dobro plačajo iz stavkokaških žuljev. Stavkokazi mislijo, da varujejo nje, a v resnici pridaniči varujejo le kompanijski dipelj.

Iz kontre kozakov bi človek še veliko pisal o krivicah, ki se gode poštenim delavcem, a je škoda posvečati prostor v Prosveti tem pijavkam.

Kolikor se tiče poštenega dela, je v Zapadni Virginiji od Firemonta pa do Morgantowna samo ena unijska majna. Vse drugo je "open shop". Zato rojaki, držite se stran! Organizirano delavstvo stavka in bo stavkalo do zmage. Čeprav je ljudstvo izčrpano, drži in vztraja še precej dobro. Pomoči pa je treba od drugod, ker dosti je družinskih očetov, ki morajo prehraniti svoje družine. Otrok pa mora jesti. Potrebno bi bilo, da se društva zavzamejo in po možnosti pomagajo hudo prizadetim rudarjem. Če propademo v West Virginiji, bo tu zopet treba garati po štirinajst in šestnajst ur na dan, kajti mogotci so danes požrešnejši kot kdaj prej. Ali naj dopustimo, da pridejo zopet razmere, ko dete niti očeta ne bo poznalo, ker bo ponoči šel od doma in se ponoči vrnil z dela, ter bo mislilo v nedeljo, da je tujec prišel v hišo, ko je oče doma? Doli s tiranijo in odprto delavnico in živela svobodna organizacija delavcev! — **P. Mikolič.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Mike Kočevar, Bishop, Pa. — Vaša dolžnost je, ravnati se po pravilih, katera vam nalagajo, da take nerednosti naznanite pri društvu. Kako naj glavni odbor ve, če društvo obiskuje bolnike ali ne? Pri nakazovanju bolniške podpore ne more biti bolj pazljiv; naloga društev je, da nadzorujejo bolnike. Tozadevni del dopisa smo torej izpustili, ker priobčitev bi bila proti pravilom. — Pozdrav!

Muse, Pa. — Stvar smo izročili glavnemu predsedniku v preiskavo. — Pozdrav!

KOLIKO PRISELJENCEV HOČE PRITI V ZDRUŽENE DRŽAVE?

Mnogi, ki pričakujejo prihod sorodnikov ali prijateljev iz starega kraja, se čudijo, zakaj morajo ljudje tako dolgo čakati, predno morejo dobiti priseljeniško vizo od ameriškega konzulata. Ljudem, ki se hočejo priseliti v Ameriko, so jim tam povedali, da bodo morali čakati leto ali celo nekaj let, predno bo njihova prošnja za ameriško vizo rešena. Dostikrat sorodniki ali prijatelji v Združenih državah, ki dobivajo take vesti, si predstavljajo, da je na tem odlogu kriv kak neprijateljsko razpoloženi uradnik oziroma da je inozemska vlada ona, ki brani priseljencu, da bi odpotoval. Ali te sumnje so navadno popolnoma neopravičene. Razlog odloga je bolj enostaven. Novi priseljeniški zakon namreč dopušča le jako omejeno število priseljencev iz dežele, a na drugi strani je v vsaki evropski državi veliko več ljudi, ki bi se radi naselili v Združenih državah, nego jih more priti za nekoliko let.

Nimamo prav natančnih podatkov o številu ljudi, ki poskušajo dobiti vizo za priselitev v Ameriko, ali sledeče številke so približno pravilne. Posnete so iz poročil kvotnih kontrolnih uradnikov (ameriških konzulov, ki nadzirajo kvoto v posdinih državah) in — v nekaterih slučajih — iz števila potnih listov za Združene države, izdanih od dotične inozemske vlade. Vsi ti podatki se nanašajo na stanje, kakršno je bilo dne 1. aprila 1925.

V Čehoslovakiji je približno 40,000 oseb storilo korake, da bi prišli v Združene države. Ker kvota za Čehoslovakijo znaša 3,073, je jasno, da bi pod sedanjim zakonom zadnji izmed teh prosilcev moral čakati kakih 13 let, predno njegova viza pride na vrsto. V nekaterih deželah je položaj še veliko slabši za bodoče priseljence. Skupno povpraševanje po ameriških vizah na Ogrskem se ceni na 60,000; ogrska kvota pa znaša le 475. Po tem razmerju bi bilo treba 127 let, predno bi se moglo zadovoljiti vsem prosilcem.

V Italiji ni nič boljše. Za ameriško vizo se je potrudilo približno 300,000 ljudi, dočim italijanska kvota znaša le 3845 na leto. Na Ruskem bi se 160,000 ljudi rado priselilo v Združene države; ruska kvota znaša pa 2248. Rumunsko ima letno kvoto 603, ali prošenj za ameriško vizo je bilo 30,000, tako da bi bilo treba 50 let, predno bi vsi ti mogli priti v Ameriko. Na Poljskem, ki ima kvoto 5982, je približno 75,000 ljudi povpraševalo za ameriško vizo. Po sedanjem zakonu bi bilo torej treba 12 let, da bi vsi ti poljski prisseljenci mogli priti v Združene države.

V nekaterih drugih državah je položaj bolj ugoden za bodoče priseljence. Nemško ima veliko letno kvoto, namreč 51,227. Dne 1. aprila 1925 je bilo vloženih približno 62,700 prošenj za vizo. Švedsko ima kvoto 9561 in v Ameriko hoče priti približno 20,000 ljudi.

Položaj v Jugoslaviji je na prvi pogled izjemen. Tam je le 500 ljudi zaprosilo za ameriško vizo, dočim kvota za Jugoslavijo znaša 671. Ali to navidezno izjemno stanje se daje razlagati, da jugoslovanska vlada izdaja potne liste za Ameriko le onim osebam, ki smejo upati, da bodo mogle biti takoj pripuščene v Združene države. Brez potnega lista pa ni mogoče vložiti prošnjo za vizo.

Nekateri priseljenci so — kakor znano — vpravičeni do prednosti, kar se tiče rešitve njihove prošnje za vizo. Po sedanjem zakonu ti prednostni kvotni priseljenci so: neporočeni otrok pod 21. letom, oče, mati, mož ali žena državljana Združenih držav, ki je sam čez 21 let star, kakor tudi priseljenec, ki je izurjen poljedelec, njegova žena in otroci pod 16. letom. Nadalje, nekateri priseljenci sploh ne spadajo v kvoto in morejo priti kadarkoli. Ti so otroci pod 18. letom in žena ameriškega državljana, ki je nastanjen v Združenih državah; tukaj nastanjeni inozemec, ki se vrača iz začasnega obiska v inozemstvu; duhovniki in vseučiliščni profesorji, njihove žene in otroci pod 18. letom; in končno dijaki, ki prihajajo v ameriške višje šole. — F. L. I. S.

ŽARKOMET

Debata o žlezah.

Na zborovanju ameriških zdravnikov v Washingtonu je bila vroča debata o pomlajevanju. Par let se že vrše eksperimenti pomlajevanja postarnih moških s cepljenjem človeških opiških, kozjih in drugih spolnih žlez. Uspehi so dvomljivi. V debati je bilo slišati izjave, da pomlajevanje sleparija, iz katere se je porodil nov humbug v Ameriki: pojavilo se je na stotine "specijalistov", ki za drag denar prodajajo "žlezne ekstrakte" in "žlezne praške" z običajno krčo reklamo "suckerjem", ki so spolno izčrpani.

Pomlajevanje je še negotovost. Če bi bilo uspešno, bilo bi — nesreča vse dotlej, dokler bo zdravniška veda znala podaljšati tudi možgane, pamet. Kaj pomaga, če vrnejo starokopitnemu starcu mladeniško moč in svežost, ako pa njegovi možgani ostanejo zakrknjeni in zaprteni za nove ideje?

Pomlajeno telo s staro, zanjeno pametjo bi bila najvišja spaka.

* * *

Amerikanizem.

Pet odstotkov... Šest odstotkov... Sedem odstotkov... Osem odstotkov...

* * *

Pertinentna vprašanja.

Koga je mislil Kulič suniti, ko je dejal, da je temelj Združenih držav cementiran z židovskim mortom?

* * *

Roman.

1. V ameriškem filmu: Henry in Mary se ljubita. Vmes pride Jim. Mary omahuje. Henry je bogat in reven. Jim je grd in bogat. Končno zmaga čista ljubezen. Mary se poroči s Henryjem in oba gresta na delo.

2. V ameriškem življenju: Mary se poroči z Jimom in ostane z njim obdrži ljubezensko razmerje s Henryjem. Jim je "meal ticket", Henry je ljubček. Kot v 70 slučajih razporoka, v 5 slučajih umor, v 80 slučajih samomor in samomor.

* * *

Hvala!

Cenjeni K. T. B.! Tukajšnji Belokranjci in Črnokranjci najlepše zahvaljujemo tistemu rojaku, ki je v tvoji koloni poročal, da je kislo zelje v nevarnosti. Dal nam je idejo za novo pijačo. Sladka je, ko pa malo kisne, dobra je! (Imena ji še nismo dali.) Hvala lepa! — J. Birchton, W. Va.

* * *

Kazilci miru.

Vest za Žarkomet: V Collinwoodu sta bili dve družini v najlepšem miru in slogi. Prišel pa je dopisun v osebi bivšega žandarja in začel blatiti v katoliškem listu na ime ene teh družin. Naredil je, da sta se družini sprli in nazadnje se je zgodilo, da ena družina ostala brez pitne vode. Vsega tega je kriv žandar, ki je zdaj že dobil drugo osebo za podpisovanje svojih katoliških laži. Bog vam požegnaj nesramno delo! — Collinwoodčanka.

* * *

Zelo dobri časi!

Jeklarski kralj Gary pravi, da zdaj pridejo dobri časi za Ameriko.

Da — dobri! Gary ni povedal, koliko bo letos dobička na jeklu. Vsekakor bo več kakor lani.

* * *

Dogodek št. 69.

Dogodek, ki ga tu opišem, mi je dokraja izbil vero v strahove. Nekega temnega večera sem šla — stara sem bila petnajst let — s starejšo sestro k prijateljici v vas. Naenkrat zagledam na križpotu belo ženo, ki je stala nepremično. Groza me je stresla po vsem životu in hotela sem zbežati, toda sestra me pridrži, rekoč, da pred strahovi se ni dobro umikati. Tedaj začnem pri pobožno moliti za duše v vicah. Ko prideva zraven bele prikazni, zavpijem na ves glas: "Bog usmili duš v vicah". Bela postava pa se na glas zakrohoče, rjuha ji pade z glave in pokaže sosedov fant. Od takrat me ni več strah. — Mary Bartol, Aurora, Minn.

K. T. B.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Knjigovna matica S. N. P. J.

RAZNE VESTI

STRAŠNO, STRAŠNO, STRAŠNO . . .

Serodne duše se ne morejo sporazumeti med seboj.

Washington, D. C. (F. P.) — David Jayne Hill, bivši poslanik v Nemčiji in zdaj glavni Dawesov konkurent kot nazadnjaški tolmač ameriške ustave, je predsedoval pri lahki južini, ki jo je priredilo društvo Natl. Assn. for Constitutional Government, da se razpravlja o nevarnem radikalizmu. Ko je Hill prečital zbranim sorodnim dušam fašizma pismo Archibalda Hopkinsa, starega lokalnega znanca, ki rad vprizarja in slika rdeče strahove, v katerem se zahteva deportacija vseh anarhistov in socialističnih borcev, je pričel ravs in kavs. Trajal je več ur in pri tem se je pokazalo, da se nekateri člani boje posledic, ki bi prišle od takega postopanja proti radikalcem.

Fabian Franklin, ki je bil urednik ponesrečenega tednika "Weekly Review", financiranega v Wall Streetu, da nastopi proti radikalizmu v tednikih "Nation" in "New Republic" in ga pobija dosledno, je svaril. Argumentiral je, da bo javnost zamerila društvu, ako ne najde razlike med osebo, ki priporoča konfiskacijo lastnine pred drhaljo in osebo, ki ravno isto doktrino razlaga pred mirnim in inteligentnim občinstvom. Menil je, da bo javnost zahtevala, da se svoboda govora ohrani.

Hill je pa menil, da razmere ne odločajo o krivdi. Po njegovem mnenju so tisti ravno tako krivi, ki sugestirajo nasilje kot oni, ki mečejo bombe. Iz njegovih besed je bilo razumeti, da podpira Hopkinsa in da želi, da se vsi radikalni misleci deportirajo.

Govoril je k vprašanju tudi katoliški duhoven Walsh, S. J., ki je vodil skrbno premišljeno protikomunistično propagando v glavnem mestu skozi šest mesecev. On je dejal, da se komunistični voditelji smatrajo samega sebe za misjonarje in zaradi tega zavzemajo stališče krščanskih misjonarjev, da nevernike spreobrnejo, kjer jih morejo. Ta izjava je napravila na osebe, ki so južinale, vtis, da je komunizem dosegel velike moralne uspehe, kajti ker radikalci mislijo, da je njih delo pravilno. In mravljinci so pričeli lezti ljudem po hrbtu, ki so sedeli pri dobri in okusni južini.

VČASI PROTESTI TUDI NEKAJ IZDAJO.

S svincem obdelani gazolin je začasno vzet s trga.

New York, N. Y. — Organizirano delavstvo zdaj lahko reče, da so njegovi protesti tudi nekaj izdali. Ethil Gasoline kompanija je umaknila s trga gazolin, ki ga je obdelala s tetraetilovim svincem. Kompanija namreč čaka, kaj izreče konferenca, ki se vrši dne 20. maja pod vodstvom najvišjega vojaškega zdravnika v Washingtonu. Ko je pet delavcev umrlo na akutnem zastrupljenju pri izdelovanju te vrste gazolina, so organizirani delavci protestirali proti izdelovanju tega nevarnega gazolina. Zahtevali so, da se mora prenehati z izdelovanjem, dokler se ne iznajde metoda, da bodo delavci varni pred zastrupljenjem. Rudniški biroj je v svojem poročilu odobril izdelovanje te vrste gazolina. Ampak poročilo so ostro kritizirali zvedenci, med katerimi so bili tudi univerzitetni profesorji. Ta gazolin so zdaj umaknili s trga in ne bo več tvoril nevarnosti na cestah in na postajah, na katerih prodajajo gazolin. Delavcem in tudi drugim ljudem ne bo treba več vdihavati strupenih plinov, prihajajočih od nevarnega gazolina.

Spopad med monarhisti in policijo v Parizu.

Pariz, 11. maja. — Francoski monarhisti so včeraj priredili hrupne in izzivajoče demonstracije v čast Devici Orleanski kljub vladni prepovedi, da ne sme biti nobenih demonstracij. Policija je navalila na demonstrante in bilo je več oseb ranjenih in aretiranih, predno so bili razpršeni.

TENNESIŠKI PROFESOR BO PROCESIRAN.

Scopes, ki je prvi prelomil zakon proti pouku o evoluciji, se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Dayton, Tenn. — J. T. Scopes, profesor biologije v tukajšnji srednji šoli, ki je prvi prekršil novi zakon proti pouku o razvoju človeka v javnih šolah, je bil v soboto izročen veleporoti, da sestavi proti njemu formalno obtožnico. Trije mirovni sodniki, ki so zaslišali aretiranca, so izjavili, da je Scopes prelomil zakon in proti njemu se ima vršiti sodni proces.

Profesor je dal $1000 poroštva, nakar je bil izpuščen. Njegov edini zagovor pri zaslišanju je bil, da je dotični zakon protiustaven in on ga ne smatra veljavnega. Proces — prvi te vrste na svetu — zbuja pozornost vse Amerike. Od izida tega procesa zavisi ustavnost omenjenega zakona ne samo v Tennesseeju, temveč v vseh onih državah ameriške Unije, ki ga morda še sprejmejo.

TEKSTILNA TVRDKA JE IZBOLJŠALA MEZDO.

Utica, N. Y. — New York Mills korporacija je povišala mezdo v svojih tekstilnih tovarnah za šest odstotkov. To omiluje malo 10-odstotno znižanje mezde, ki ga je korporacija odredila v mesecu februarju. Ti delavci niso zastavkali, ko je izbruhnil štrajk v tovarnah Utica Steam Mohawk Valley kompanije zaradi 10-odstotnega znižanja mezde.

Organizacija United Textil Workers Union ima svoje organizatorje na delu in korporacija se je najbrž bala, da se stavka raztegne tudi na njene tovarne. Ako ji bo njeno zdajšnje povišanje kaj pomagalo, pokaže bodočnost.

POMNOŽITEV PAPIRNATEGA DENARJA.

Washington, D. C. — Zvezna zakladnica je kupila 200 milijonov pol s svilo pretkanega papirja za tiskanje bankovcev, to je 50 milijonov več kot v katerem prejšnjem fiskalnem letu. Zaloga papirnatega denarja se precej pomnoži v prihodnjem letu.

Žoga ubila gledalca.

Chicago. — John Barich, 2634 Meade ave., 25 let star, je bil v nedeljo popoldne ubit, ko je gledal baseball. Žoga, katero je zagnal igralec, mu je priletela v čelo s tako silo, da se mu je zlomil vrat.

Levičarji zmagali v francoskih občinah.

Pariz, 11. maja. — Pri včerajšnjih ožjih občinskih volitvah so levičarske stranke zmagale z malimi izjemami po vsej Franciji. Izjema je Nancy, kjer je bil izvoljen nacionalistični občinski odbor. Pariški odbor je ostal neizpremenjen.

Grofica-morilka dobila osem let ječe.

Pariz, 11. maja. — Grofica de Kerninon, ki je v lanskem avgustu ustrelila svojega soproga, je bila obsojena v osemletni zapor.

IZ PRIMORJA

Po desetih letih se je oglasil iz ruskega ujetništva Matevž Rutar iz Ravni pri Tolminu. Zadnjič je pisal domačim za velikonočne praznike l. 1915. Rutar sporoča, da je zdrav in prosi svojce, naj mu pomagajo domov. Z Rutarjem se nahajata v Rusiji blizu kitajske meje še dva Slovenca: Franc Gašperlin in Mihael Palindaš.

Nesreča v škedenjskih plavžih. V škedenjskih plavžih se je prevrnil velik kotel ter opasno poškodoval 61 letnega delavca Antona Štoka. Odpeljati so ga morali v bolnišnico.

Z lestve je treščil na tla 55-letni delavec v tržaški tvornici za testenine Anton Pahor in si pri padcu zlomil nogo. Zdravniška postaja ga je odpeljala v bolnišnico.

Koze v Idriji. Zadnje čase so se pojavile v Idriji koze. Dosedanji slučaji so lahkega značaja.

Smrtna kosa. Umrl je v Gorici trgovec s čevlji Fran Žigon. **Pokopali so ga 21. aprila.**

Tajnosti podmorskega pragozda

Lani se je podala britanska znanstvena ekspedicija v Britanski Honduras z namenom, da prvič najde preostanke stare Mayacivilizacije in drugič preišče globine oceana. Ekspedicije se udeležujeta dr. Thomas Gann in F. A. Mitchel-Hedges, ki je poslal iz mesta Water Cay sledeče velezanimivo pismo, ki ga priobčuje pariški "Daily Mail":

Ljudje si dandanes še ne morejo dobro predstaviti skrivnostnega življenja, ki se odigrava v globočini oceana.

Pred kratkim smo naleteli na oceansko džunglo (goščo), kjer rastejo podmorska drevesa, celih trideset čevljev visoka, z velikanskimi praprotmi, vodnimi pahljačami in brezštevilnimi drugimi rastlinami. Po tej gošči in okoli nje plavajo čudovite ribe— jazz fish— vsak drug centimeter njih telesa je drugače barvan, svetijo se tako, kot bi bile iz emajla. Nalovili smo jih več kot dvajset vrst za Naravoslovni muzej.

Ujeli smo tudi vodnega pajka, katerega noge so pokrite z več centimetrov dolgimi lasmi, med tem ko je telo neporaščeno. Žival ima kljun. Ujeli smo razen tega dve različni morski stonogi, ena je abnormalno velika, meri 66 cm.

Zadnjič sem opazil devetnajst sip, ki so plavale na vodni gladini. Ko sem naenkrat zamahnil z roko, so izbrizgnile oljnato, rjavo tekočino, ki je skalila morje. In v trenutku so izginile.

Videl sem tudi mehke nestvore, podobne ogromnim polžem brez lupine, z rogovi in pikčasto barvanim telesom. Dolgi so kakih 25 cm in neprestano spreminjajo svojo obliko. Če so v nevarnosti, izpuščajo tekočino, ki pobarva vodo dva čevlja okoli njih in tako postanejo nevidni.

Eno žival te vrste smo hoteli ohraniti. Bila je biede rumenkaste barve. Ko smo jo dali v špirit, se je v njem raztopila. Njena glava je ogabna. Ima 8 lovk po 8 cm dolgih. Videl sem enkrat, kako je ta žival zajela z njimi ribo 6 cm dolgo, jo ovila in potegnila v svoja sesalna usta.

Našel sem tudi dom nenormalnih "junijskih rib" v morskem kamnolomu. Na milje okoli raste morska trava v koralni ilovici. Na nekem mestu pa morska tla tvorijo okroglo jamo v premeru 230 m. Njene stene so navpične in na eni strani je v njih ogromna luknja in tu prebivajo te ribe.

Na močno palico in vrvico, spleteno iz 36 niti, se mi je posrečilo ujeti ogromno ribo. Z enim sunkom je izginila naravnost v luknjo in nemogoče je bilo jo izvleči. Ostala je v luknji in se ni premaknila niti za en centimeter. To je trajalo dve uri. Slednjič je kot strela švignila ven, bilo je četrt na devet. Štiri ali pet minut sem jo vlekel in se boril ž njo, a zaman, vrnila se je v luknjo. Nazadnje pa, ob pol desetih, se ni več mogla upirati, priplavala je ven in znova se je začel boj, ki je trajal 20 minut. Tako je preteklo 6 in¾ ure, predno smo jo z združenimi močmi izvlekli iz vode. Njena mera je bila sledeča: dolžina 260 cm, obseg glave 140 cm, obseg trupla 180 cm, teža 353 kg.

Dva dni pozneje smo spet spustili trnek z vado pred luknjo. Ob 4:30 popoldne se je ujela velika riba in spet izginila nazaj v luknjo. Vlekli smo za vrv na vse pretege, a zaman. Solnce je zašlo in prišla je noč. Pritrdili smo vrv na tamkaj zasidrano bojo in se odpeljali v svoj pristan v Water Cay, da prebijemo tam noč.

Naslednje jutro smo se vrnili. Riba je bila še vedno tu. Ob 8:30 se je začel boj. Po polurnem boju je splavala ven in odvila kakih 70 metrov vrvi, potem je pa bliskovito švignila v luknjo nazaj. To je ponovila šestkrat. Ob pol dveh se je začel boj znova. Zver je hotela zvleči še več vrvi v svojo luknjo, toda nismo ji dali. Pol ure pozneje je bila naša. Dolga je bila 185 cm in tehtala natančno 407 kg.

Kaj je krepkost?

Tako je vprašal učitelj nekega dečka v šoli. "Krepost je žganje," se je odrezal fantič. "Kako to?" — "Naš stari oče mi vedno pravijo: 'Sinko, prinesi mi žganja, da se malo okrepčam'!"

Vesti iz Jugoslavije

Umrli v Ljubljani. Frančiška Brvar, cerkvenikova žena, 24 let. — Andrej Turk, trgovec in posestnik, 33 let. — Janez Gregorc, hlapec, 64 let. — Jernej Janežič, užitkar, 71 let. — Stevo Risto, delavec, 69 let.

Samomor radi nesrečne ljubezni. Iz Dolnje Lendave pišejo: Radi nesrečne ljubezni, ker jo je zapustil fant v blagoslovljenem stanju, je skočila v Muro 20 letna Emilija Kolenc, doma iz kolonije na Benici pri Dolnji Lendavi.

Obsojeni vojaki nazarenci. — Štirje vojaki 7. pešpolka v Novem Sadu so dne 9. novembra 1924 odklonili sprejem orožja, češ, da so nazarenci. Vojno sodišče v Beogradu je obsodilo vsakega na 9 let in 8 mesecev težke ječe. Kazen bodo odsedeli v mitroviški kaznilnici.

Velik vlom v Sromljah. Neznani zlikovci so vlomili pri trgovcu F. Petanu v Sromljah pri Brežicah ter odnesli blaga v vrednosti 50,000 Din. — Radi ponovnega požara na Okljukovi gori so aretirali nekega Dvoraka, ki ima radi slične stvari odsedeti že precej mesecev.

Žalosten slučaj. V četrtek 16. aprila dopoldne je ustrelil v Litiji trgovec Lap trgovca s konji Andreja Turka. Turk je sin gostilničarja in mesarja z Višnje gore. Pred šestimi leti se je priženil v Litijo na Tržkanovo posestvo in se bavil s trgovino s konji. Ustreljeni Turk je bil znan, da je veliko govoril in večkrat tudi nepremišljene stvari. Kakor poročajo, se je Turk v neki družbi silno nerodno izrazil o ženi trgovca Lapa. Nek Lapov prijatelj je to povedal tudi njemu. Vsled tega je Lap postal na svojo ženo ljubosumen. V sredo zvečer so sedeli Lap, njegova žena in Turk v neki gostilni. Lap je pazil na Turka, kako se bo obnašal proti njegovi ženi. Prav slučajno je Turk položil roko okoli pasu Lapove žene. Lap je mrko gledal, a ni rekel nič. Ko sta prišla z ženo domov, jo je stavil na odgovor, kaj ima s Turkom opraviti. Povedal ji je tudi, kaj Turk o njej govori. Žena je vse odločno zanikala in obljubila, da bo Turka tožila. V četrtek dopoldne pa je prišel Turk v družbi gostilničarja in mesarja Boriška v zajutrkovalnico Lapa. Lap je bil v trgovini in stregel neki ženi. Ko je bil gotov, je vstopil v zajutrkovalnico in vprašal Turka: "Ali si ti res imel opraviti z mojo ženo?" Turk je smeje odgovoril: "Ali si neumen?" Med tem pa je Lap potegnil revolver in začel streljati proti Turku. Zadeli so ga trije streli, eden v prsa, dva v trebuh. Turk je bil še toliko pri moči, da je sam odšel k zdravniku, ki mu je nudil prvo pomoč, nato pa so ga takoj v avtomobilu odpeljali v bolnišnico v Ljubljano. V Ljubljani so ga operirali in dognali, da ima prestreljen želodec, jetra in ledice. V petek dopoldne je Turk v bolnišnici umrl. Njegov pogreb je bil v nedeljo v Višnji gori. Po storjenem činu se je Lap sam javil žandarmeriji. Bil je tako duševno potrt, da je padel v omedlevico in ležal eno uro v nezavesti. Sodnik je zaslišal Turka še pri polni zavesti. Kaj je izpovedal, se še ne ve. — Drugi del te žalo-igre se bo odigral pred sodiščem. Radi ljubosumnosti ste uničeni dve rodbini.

Premoga se v Sloveniji nakoplje dnevno povprečno okroglo 700 vagonov po 10,000 kg. V slovenskih premogovnikih je sedaj produkcija večja nego je bila že za časa Avstrije.

Zagreb gradi javna kopališča. —Z ozirom na nagli porast zagrebškega prebivalstva je mestna občina sklenila, da v najkrajšem času zgradi več novih ljudskih kopališč. Že letos se primerno razširi mestno kopališče v Mošinskega ulici in zgradi novo delavsko kopališče v bližini Arkove tovarne, prihodnje leto pa dobi tudi zapadni del mesta novo ljudsko kopališče.

Gradnja primorske železnice. — Vlada se resno bavi z načrtom izgradnje železniške proge, ki bi spajala vsa važnejša pristanišča v Hrvatskem Primorju in ki bi šla iz sedanje bakarske postaje preko bakarske luke, Bakarca, Kraljevice in Novija v Senj. Kasneje bi se spojil Senj preko Plitvice tudi z bihaško progo. Po izjavi finančnega ministra Stojadinoviča, ki se je mudil zadnje dni v Sušaku in pokazal mnogo smisla za težnje tamošnjega prebivalstva, se prične z gradnjo imenovane proge že v najkrajšem času.

Nesreča na morju. Iz Splita poročajo, da se je v pondeljek v kaštelanskem zalivu pripetila velika nesreča na morju, pri kateri je utonilo šest oseb — trije moški in tri ženske — dočim je bilo 12 oseb rešenih. Nesreča se je dogodila na ladji, ki je dovažala mleko v razne kaštelanske kraje. Nesreča je nastala na ta način, da je stara ladja puščala vodo in se potopila, predno je dospela v pristanišče.

Aretacija dveh komunistov.— Zagrebška policija je aretirala bivšega komunističnega poslanca Kosto Novakoviča in visokošolca Bergmanna. Proti obema je uvedena preiskava.

Tragična smrt železniškega kurjača. — Na železniški progi med Sarajevom in Alipašinem mostu se je pripetila velika nesreča. Kurjač Ivan Zontar se je neprevidno nagnil iz lokomotive, ko je vlak že hitro vozil, ter je udaril z glavo ob brzojavni železni drog. Težko ranjen je padel iz lokomotive. Nesrečni Zontar je nekoliko minut pozneje umrl.

Krvava rodbinska drama se je odigrala te dni v Čogoni pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Pred enim letom je Karl Brumen prevzel od svojega tasta lepo posestvo. Ker se je novi posestnik vdal pijači in zanemarjal gospodarstvo, je prišlo v rodbini pogosto do prepira. Zaradi neznosnih razmer je tast pred meseci izvršil samomor. Šestdesetletna tašča Liza Klemenčič je pogosto svarila svojega zeta, a brez uspeha. Ko je nedavno zet hotel prodati posestvo, je to tašče spravilo v obup. Ko je Brumen 17. aprila prišel zopet pijan domov in trdno zaspal, mu je tašča s sekiro razklala glavo. Brumen je naslednjega dne podlegel težki poškodbi. Klemenčičevo so izročili okrožnemu sodišču v Mariboru, kjer je izjavila, da ni mogla več prenašati zetove zapravljivosti in je zato sklenila, da ga spravi s sveta.

Smrtna kosa. V Sv. Križu pri Rogaški Slatini je umrl dne 21. aprila starosta učiteljstva rogaškega okraja, nadučitelj v p. Simon Sekirnik, star 64 let.

Požar v Vojniku pri Celju. V zadnjem času je izbruhnil v Vojniku že trikrat požar. Sumi se, da je to delo zlobne roke, vendar pa storilcu še niso mogli priti na sled. Na belo nedeljo ponoči je pogorel kozolec trgovca Zottla v bližini hiralnice. Gasilcem iz Vojnika in Škofje vasi se je posrečilo ogenj pogasiti in preprečiti, da se niso vžgala tudi sosedna poslopja. Kakor se poroča, je poskušal že na velikonočno nedeljo neki neznanec zažgati kozolec pri posestniku Pavšarju, a ga je sosedov pes prepodil. V naglici je celo pozabil svoje čevlje pri kozolcu. Ljudstvo je po pravici razburjeno, ker se ne more ubraniti pred neznanim storilcem.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Železnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančič, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross Kans., za jugozapad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Slov. del. Sokol.—Pomladanski nastop, v nedeljo 10. maja, v Pilsen Sokol dvorani na S. Ashland in W. 18th St.

Društvo št. 1, SSPZ.—Piknik v nedeljo 21. junija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Zvon, št. 70, JSKJ.—Piknik v nedeljo 28. junija, v Summit, Ill.

Zveza slovenskih organizacij.—Piknik v soboto 4. julija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill.

Društvo Nada št. 102, SNPJ.—Plesna veselica v soboto 2. oktobra, v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 25. oktobra, v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Dramska predstava, v nedeljo 29. nov., v dvorani SNPJ.

Soc. klub št. 1, JSZ.—Silvestrova zabava, 31. decembra, v dvorani SNPJ.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam list a ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

DAMA S PSIČKOM

Povest. Spisal Anton Čehov.

(Dalje.)

Vlak je naglo odšel, luči na zadnjem vagonu so skoraj izginile, in čez minuto ni bilo čuti tudi šuma več. Kakor da bi se bilo vse nalašč dogovorilo, da prej pretrga to kratko izpozabljenje, to brezumje. Stoječ pred postajo in zroč v temno daljo, je poslušal Gurov petje čričkov in brnenje telegrafskih žic s takim čuvstvom, kakor da bi se bil pravkar prebudil. In mislil je o tem, da je bil v njegovem življenju vendar še en dogodek, in da se je tudi ta že končal, in ostal je zdaj samo še spomin . . . Bil je ginjen, otožen in občutil je lahek kes, da ta mlada ženska, katere ne bo nikoli več videl, ni bila ž njim srečna; on je bil prijazen ž njo in prisrčen, a vendar v vsem njegovem vedenju, v njegovem tonu in ljubkanju je bilo čutiti nekak posmeh, grob ponos srečnega moškega, ki je vrhutega skoraj še enkrat starji. Ves čas ga je imenovala dobrega, nenavadnega, vzvišenega; očividno se ji ni zdel takšen, kakršen je bil v resnici. Torej jo je nehote varal, in bilo mu je neprijetno sedaj.

Tu na postaji je že dišalo po jeseni. Pihal je mrzel veter.

"Čas je tudi meni na sever," se je spomnil Gurov, odhajaje s postaje. "Čas je!"

III.

Doma v Moskvi je bilo že vse zimsko. V sobah so kurili, in zjutraj, ko so se otroci odpravljali v gimnazijo in pili čaj, je bilo temno, in hišna je prižigala luč. Začenjal se je mraz. Ko prične padati prvi sneg, prvi dan vožnje na saneh, je prijetno videti belo zemljo in bele strehe, diše se mehko, lahko, in v tem času se obude v spominu mlada leta. Stare lipe in breze, bele od ivja, kažejo dobrodušno lice, bliže so srcu nego ciprese in palme, in v njih bližini se že noče človeku misliti na gore in morje.

Gurov je bil moskvič. V Moskvo se je vrnil lepega, mrzlega dne, in ko se je oblekel v kožuh in v tople rokavice ter se izprehodil po Petrovki in ko je v soboto zvečer zaslišal zvonenje zvonov — izgubil je žanj njegov nedavni izlet in izgubila so mesta, v katerih je bil, svojo privlačno lepoto. Zabavljal je čez Krim, Jalto, Tatarje, ženske in zatrjeval, da je v Švici prijetnejše. Polagoma je prišel zopet v moskovsko življenje in začel se je zopet prepirati z najemniki stanovanj, s hišniki in policaji. S poželjivostjo je prebiral po tri časopise na dan in govoril potem, da ne čita moskovskih časopisov iz principa. Vleklo ga je že v restavracije, klube, na zabavne večere in obletnice; lahko, brezskrbno občutje in čuvstvo osebne svobode sta izginili, in že mu je laskalo, da prihajajo k njemu znani advokatje in igralci, in da v doktorskem klubu karta s profesorjem. Že je mogel pojesti celo porcijo pečenke s kislimi kumarami, in ko bi Ana Sergejevna videla, kako je hodil iz restavracije zaripljen, mračen, nezadovoljen, bi morebiti spoznala, da ni v njem nič vzvišenega in nenavadnega . . .

Zdelo se mu je, da bo minil mesec, in tudi Ano Sergejevno bo zakrila megla, in samo še redko se mu bo sanjala z omamljivim smehljajem, kakor so se mu sanjale druge. A minil je poldrugi mesec, nastopila je trda zima, pa v spominu je bilo še vse jasno, kakor da bi se bil včeraj ločil z Ano Sergejevno. In spomini so se razvnemali vedno močneje. Ako so se zaslišali v večerni tišini v njegov kabinet glasovi otrok, izdelujočih naloge, ako je slišal romanco, polifon iz restavracije, ali je zavijal v peči veter, naenkrat mu je vstajalo v spominu vse: ono, kar se je zgodilo na molu, zgodnje jutro z megljico po gorah, parobrod iz Feodosije in poljubi. Dolgo je hodil po sobici in se spominjal in nasmihal. In potem so spomini prehajali v sanje, in preteklost se je v domišljiji mešala z onim, kar bo. Ana Sergejevna se mu ni sanjala, ampak je hodila za njim povsod lika senca in mu sledila. Zatisnil je oči in videl jo je kakor živo. In zdela se mu je lepša, mlajša, nežnejša nego je bila. In sam sebi se je zdel boljši, nego je bil takrat v Jalti. Zvečer ga je gledala iz omare za knjige, iz kamina, iz vogla; slišal je njeno dihanje, laskajoči šum njene obleke. Na ulici je spremljal ženske s svojim pogledom in iskal, ali ni katera podobna njej . . .

In mučila ga je že silna želja, da bi s kom delil svoje spomine. Toda doma ni mogel z nikomer govoriti o svoji ljubezni, a zunaj doma — ni imel nikogar. Tudi z najemniki ne in ne z uradniki v banki. In o čem bi govoril? Ali je mar ljubil takrat? Ali je bilo kaj lepega, poetičnega, ali poučnega, ali vsaj zanimivega v njegovem razmerju do Ane Sergejevne? In če se je pričel splošen pogovor o ljubezni, o ženskah, je govoril on dolgo; prosil je, naj bi se kaj zapelo, in tudi sam je pel, a nikomur ni prišlo na misel, kaj to pomeni. Samo njegova žena je gibala s svojimi temnimi obrvmi in govorila:

"Tebi, Dimitrij, se prav nič ne poda igrati ulogo šeme".

Ko se je neko noč vračal s svojim partnerjem, uradnikom iz doktorskega kluba, se ni mogel več zadrževati in je rekel:

"Ko bi vi vedeli, s kako krasno žensko sem se seznanil jaz v Jalti!"

"Kdaj?"

"Zadnjo jesen. Ne morem reči, da bi bila ravno Bog ve kako lepa, a napravila je name neizbrisljiv vtiak, da še do danes nisem prišel sam k sebi."

Uradnik se je usedel v sani in se odpeljal. A zdajci se je obrnil in zaklical:

"Kaj?"

"Dmitrij Dmitrič!"

"A včeraj ste imeli prav: riba ni bila sveža!"

Te besede, same na sebi tako preproste, so vznemirile Gurova. Zdele so se mu tako poniževalne, nečiste . . . Kakšna surovost, kakšni ljudje! Kakšne brezmiselne reči, kako nezanimivi, ničevni ljudje! Besno kartanje, požeruštvo, pijanstvo, neprestani pogovori vedno o eni in isti stvari! Nepotrebni posli in ti dolgočasni pogovori ubijajo najlepši del življenja, najboljše moči, in naposled ostane samo še neko kebasto, brezkrilo življenje, abotna blodnja, in niti ubežati ne moreš več, prav kakor da bi sedel v blaznici ali sredi arestantske tolpe!

Gurov ni spal celo noč; vznemirjen je bil. Drugi dan ga je bolela glava. Tudi naslednje noči je slabo spal, sedel na postelji in mislil, ali pa je hodil iz kota v kot. Otrok se je bil naveličal, banke se je bil naveličal. Ljubilo se mu ni nikamor iti in o ničemer govoriti. A v ušesih so mu odmevale besede:

"Riba ni bila sveža!"

V decembru se je o praznikih odpravil na pot in dejal ženi, da gre v Peterburg priporočat nekega mladega človeka — in šel je v S. Zakaj? Tega sam ni vedel. Želel je videti Ano Sergejevno in izpregovoriti ž njo par besed na samem, ako bi bilo mogoče.

Prišel je zjutraj v S. in najel v gostilni najlepšo sobo, v kateri je bil ves pod prevlečen s sivim vojaškim suknom in je bila na mizi črnilnica, siva od prahu, s kipcem jezdeca, ki je vihtel v roki klobuk; glava mu je bila odbita. Vratar mu je dal potrebna pojasnila: von Diederitz stanuje v Staroločarski ulici, v lastni hiši. To ni daleč od gostilne. Živi dobro, bogato, ima svoje konje, in vse ga pozna v mestu. Vratar je izgovarjal ime "Drydyric".

Gurov je odšel počasi v Staroločarsko in poiskal hišo. V resnici, kakor nalašč se je vlekel nasproti hiše plot, siv, dolg, s koli.

"Ni čuda, pred tem plotom moraš bežati," je mislil Gurov, oziraječ se po oknih.

Mislil je na to, da danes ni uraden dan, in da je mož najbrž doma. A tudi sicer bi bilo netaktno, hoditi v hišo in motiti. Ako pa bi poslal listek, je mogoče, da bi prišel v roke možu, in vse bilo pokvarjeno. Najboljše je, se zanese na slučaj. In začel brez prestanka hoditi po ulici ob plotu, pričakujoč slučaja. V del je, kako je vstopil pri vrat beračč, in zaslišal, kako so pa po njem psi; potem je čez nek minut zaslišal klavir, in čuli se glasovi slabi in nejasni. Got vo je igrala Ana Sergejevna. V lika vrata so se zdajci odpr in prikazala se je neka stark Za njo je tekel znani beli šp Gurov je hotel poklicati psa, hkratu mu je pričelo nemirno t ti srce, in od vznemirjenja se mogel spomniti, kako kliče psa.

(Dalje prihodnjič.)

Ali želiš znati pravilno pis in čitat angleško? Naroči si "S vensko-angleško slovnico", kat ro je izdala in ima na prod Književna matica S. N. P. J.

DA SKUHAŠ DOBRO P VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

imamo v zalogi slad, hmelj, sladk in vse druge potrebščine. Poskus in se prepričajte, da je doma pri n kuhani vedno le najboljši in naj nejši.

Grocerijam, sladčičarjem in v p dajalne železnine damo primeren p pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland,

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

Vse to je govoril gospod Rajmund z zanositim poudarkom. Naglašal in izgovarjal je besede takisto po svoje, zdaj zamižal, zdaj spet izbulil oči ter pogledal tega ali onega tako ostro, da ga je streslo po životu . . .

Uspeh njegovega prizadevanja pa je bil naravnost sijajen. Možje, katerim so bile govorjene njegove besede, so bili tako presenečeni in iznenadeni, da se niso kar nič ustavljali, zapisati svoje ime tja, kamor jim je pokazal župnik.

Kdo pa so se bili podpisali vsi, je župnik nadaljeval rekoč:

"Dobro delo ste storili s tem svojim podpisom, a izpolnili ste le napol svojo dolžnost. Ni dovolj, da se človek ne naroča na nekrščanske časopise, ampak treba je tudi, da podpira take časopise, ki razširjajo katoliški duh. Ne dvojim, da me boste ubogali tudi v tem oziru ter se naročili na list, katerega boste radi, pa tudi s koristjo čitali. Tudi naročilo za ta list sem že spisal, in vam ni treba nič drugega, nego da vplačate naročnino.

Zdaj pa so se začeli možje malo spogledovati. Toda nobeden ni imel poguma ugovarjati. Eni si izvlekli takoj iz žepov svoje mošnjičke ter odšteli s kislim obrazom denar, drugi pa so obljubili, da ga v kratkem prineso.

Župnik pa vsega tega niti prav vesel ni bil in sprejemal je nekako mehanično denar.

Gospod Rajmund ni mogel uvideti, kako je mogoče, da se ne pokore njegovi besedi že prvi hip vsi župljani. Bilo mu je to tem manj doumno, ker je bil od svoje veljave tako prevzet, da je smatral samega sebe v resnici za nekaj višjega, za nekaj takega, kar bi moralo imponovati vsakemu človeku, zlasti pa takim priprostim ljudem, kakršni so bili njegovi župljani. Bil je prepričan, da mu celo med duhovniki ni para, in da se nobeden ž njim primerjati ne more. Saj so bili ti vsi kmečkega stanu, on pa je bil — ranocelnika sin! Vse to je bil svojim župljanom povedal, ko se jim je predstavljal s prižnice, in vendar — Ne, da se ljudje niso tresli pred njim, to mu ni šlo v glavo! . . .

Njegovo naduto srce je hrepenelo po maščevanju. Bil je hudo zadet v svojem ponosu, posebno skelelo pa ga je to, kar so mu bili povedali o mizarju Tomažu iz Lipovca. Ali je možno, da si upa kdo kaj takega njemu nasproti, ki bo morda kdaj še kanonik ali celo prošt? "Temu pokažem, temu pokažem!" je mislil sam pri sebi. A hkratu se spomni, da je Tomaž oče onega sladkega, krasnega dekleta . . . Mamica je bila najlepša izmed vseh deklet, ki so bila pristopila k društvu "krščanskih devic", pa tudi najpobožnejša, najvzglednejša med njimi. In njena mati je bila tudi ud tretjega reda! . . . Kako to, oče pa tak! . . .

Ob misli na Manico se je župniku hipoma omehčalo srce. Če se je spomnil milobnega žarka, ki je odseval iz nedolžnega pogleda dekličinega, tudi na očeta ni mogel biti prav srdit! In sklenil je, da pojde do njega! . . . Ponižati se je hotel ter stopiti k Tomažu radi hčere njegove in žene, ki sta bili obe tak vzgledni ženski. Imel je upanje, da se omehča tudi Tomaž.

Zvršil pa je precej drugi dan svoj sklep.

Odbila je ravno tretja ura popoldne, ko se je župnik napotil proti Lipovcu. Imel je kakih petindvajset minut dolgo pot pred seboj. Prišedši iz vasi, je moral najprej črez polje. Bujno so poganjala tu žita, povsod je klilo in raslo, da je bilo veselje gledati; toda gospod Rajmund ni bil tolik občudovalec narave, da bi ga bilo to kako kaj zanimalo. Če bi bil stopal to pot, ki jo je ubiral danes župnik, kak kmetič, bi mu bilo srce vriskalo radosti, tako se je kazal povsod božji blagoslov, kamorkoli se je ozrlo oko. Župnika pa se je lotevala nevolja, kajti tla, po katerih je hodil, so bila malo mehka in blatna. Toda lice se mu spet razvedri, ko je bil zavil s polja v prijazen senčnat gozdiček. To je bil svet bolj skalovit, in vsled tega je bila tudi steza bolj utrjena. Sredi gozdička pod košato lipo ga iznenadita lepo razpelo in krasna podoba Matere božje, ki je visela v znožju križanega Jezusa. Pred križem je bila klopica, znamenje, da mimoidoči tu poklekujejo in molijo. To je bilo župniku jako pogodu, posebno všeč pa mu je bilo še to, da sta bila križ in podoba Matere božje okičena sicer na preprost, a vendar primeren način s šopki raznih poljskih in gozdnih cvetic.

Župnik si ni mogel kaj, da bi se ne bil malo pomudil na tem mestu. Storil je to tem rajši, ker je bil kraj košat in mu je bilo postalo že vroče. Ko pa si je bil oddahnil, je stopil malo hitreje proti vasici, ki je stala precej za gozdičkom na prijazni ravnici. Ker Lipovec ne šteje več nego deset hiš, ni bilo težko zvedeti za Tomaževo domovanje. Ko so mu ga bili pokazali, je stopil brez obotavljanja v hišo.

"Dober dan! . . . No . . . no . . ." tako je pozdravljal. Dalje ni rekel nič, kakor da bi bil hotel samo opozoriti na svoj prihod.

Mati in hči poskočita, veselo presenečeni, raz sedeža ter mu hitita poljubavat roko. Tomaž pa potegne še trikrat, štirikrat semintja s stružcem po deski, ki jo je imel pred seboj, predno se ozre in obstoji. Bilo je videti, kakor bi se hotel malce pripraviti na to, kar ga je čakalo; kajti slutil je takoj, iz kakega namena je prišel župnik.

Temu, ki je bil jako občutljiv, pa to ni bilo kaj po volji. Usta se mu razblinijo v posiljen smeh, in z nekoliko neprijaznim glasom reče:

"No, vidite, Tomaž, prišel sem pa jaz k vam, ko niste hoteli vi k meni . . ." H gospodinji obrnjen pa še pristavi:

"Lepo pošto mi je poslal zadnjič vaš mož!"

"I, kako?" vzklikne ona vsa preplašena, in tudi Manici so se razširile oči.

"Ko sem ga prosil, da bi prišel k meni, mi je velel povedati, da imam jaz ravno tako daleč do njega, kakor on do mene: . . ."

"O ti grdi človek!" vzdihne gospodinja. "Saj sem ga pa tudi oštevala, ker ni hotel k vam!" . . .

Tomaža pa posili smeh. "No, ali sem vam sporočil morda kaj neresničnega?" vpraša.

"Vi ste bili že tam in stopili bi bili lahko še do mene . . ."

"Res je, da sem bil tam, a zamudil bi bil morda kosilo, če bi vas bil ubogal . . . Sicer pa, gospod župnik, če bi bilo šlo za kaj drugega, bi vam bil prav rad ustregel . . ."

"Saj niste vedeli, kaj vam hočem!"

"Po tisti pridigi, pa da bi ne bil vedel . . . Moral bi biti pravi tepec! . . ."

"Torej vam moje besede niso segle k srcu? . . . Vi torej ne mislite opustiti tega brezbožnega lista? . . ."

"Dozdaj nisem našel še nič brezbožnega v njem," odvrne Tomaž mirno, a odločno.

"Tako?! . . ."

Gospod Rajmund si je moral oddahniti, tako ga je bil presenetil Tomažev neustrašeni odgovor. Ko pa je zbral nekoliko svoje misli, je začel:

"Vi ne veste, kaj je brezbožnost, če trdite, da časopis, na katerega ste naročeni, ni brezbožen . . ."

"Kakor rečeno, nisem našel dozdaj v tem listu nič napačnega," ponovi še enkrat Tomaž. "Če bi pa bilo kdaj res kaj takega v njem, ne stoji nikjer zapisano, da bi jaz prisegal na tisto . . . saj imam vendar malo razuma in razločevati znam, kaj je prav in kaj ni prav."

"Zaslepljeni ste, zaslepljeni! . . ." ugovarja župnik, ki je bil prišel že malce v ogenj . . . "O, vi ste se že tako nasrkali strupa, da niti ne veste več, kaj je slabo in pregrešno! . . ."

Tomažu pa je bilo še vedno na smeh. Kar umeti ni mogel, da se more župnik tako razgrevati za stvar, ki je bila po njegovem prepričanju čisto postranska in malenkostna.

"Motite se, gospod župnik," odgovori še ravno tako mirno kakor prej. "Jaz prav dobro vem, kaj se sme in kaj se ne sme. V časopisu, ki sem naročen nanj, nisem čital še nikdar nič česar, kar bi bilo zoper vero. Če pa včasi kakemu duhovnemu gospodu resnico pove, ni to po mojih mislih nič pregrešnega in tudi nič takega, kar bi se storiti ne smelo. Vsak stan se sme presojati, zakaj bi se ne smel duhovski stan! Sicer pa nikar ne mislite, da sem radi tistih stvari naročen na ta časnik! Večjidel tistega še ne čitam ne. Jaz čitam samo novice in take stvari, ki so mi v pouk in zabavo . . ."

(Dalje prihodnjič.)

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA.

TRINER'S BITTER WINE has caused the change

TRINERJEVO GRENKO VINO JE POVZROČILO SPREMEMBO.

DANES je soprog odšel z doma zelo slabe volje Po prečuti noči, se je vsedel k zajutreku brez teka do jedi; izmučen in utrujen. Domov gredoč je kupil Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je zapustil dom poln nove moči in življenja; njegova soproga in otrok se veselita te izpremembe, katero je povzročilo Trinerjevo grenko vino.

DANES sedi mlada žena v kuhinji in izgleda kot kakšna razvalina. Trpeča od glavobola, kateri ji je izčrpal vso moč, se odloči nabaviti si Trinerjevo grenko vino — in

PRIHODNJI dan je popolnoma izpremenjena. Vesela je in zadovoljna, ker vsa nervoznost je izginila. Trinerjevo grenko vino deluje čudovito.

Trinerjevo grenko vino je zdravilo, katero rabite ako trpite na zaprtju, slabi prebavi, pomanjkanju teka do jedi, glavobolu, nemirnemu spanju in pomanjkanju moči.—Vam izčisti želodec in drobovje, uredi prebavo, okrepi živce in pomaga ledvicam in jetram, da bolje delujejo. Spremeni vas tako, da se počutite popolnoma prerojenega. Vspešnost tega zdravila ni prav nobena skrivnost. Sestavljeno je iz cascara sagrada, lubja, korenin in drugih odvajalnih zeliščč, ter nad tri leta starega kalifornijskega vina, kar napravi Trinerjevo grenko vino, zanesljivo in mirno delujoče odvajalno sredstvo. V teku 35 let si je to zdravilo priljubilo in udomačilo v tisoč in tisočih domovih širom Združenih držav in Canade. Ako vam vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ne more z njim postreči, tedaj pišite na: JOSEPH TRINER COMPANY, 1333-45 So. ASHLAND AVE., CHICAGO, ILL.